بسمه تعالی

معاونت آموزشی

مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

گروه آموزش پزشکی

توجه: این طرح دوره مربوط به ۵۰ درصد محتوای درس ارزشیابی برنامه (۲)، (معادل ۸ جلسه) و مربوط به یکی از مدرسین درس است.

اطلاعات درس:

گروه آموزشی ارائه دهنده درس: آموزش پزشکی

عنوان درس: ارزشیابی برنامه ۲

کد درس: ۱۱

نوع و تعداد واحد: ۲ واحد (۱ واحد نظری + ۱ واحد عملی)

مدرس: دکتر مهلا سلاجقه

پیش نیاز/ همزمان: دارد

رشته: آموزش پزشکی

مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد

توصیف کلی درس:

این بخش از درس با تمرکز بر کاربرد عملی رویکردها و الگوهای ارزشیابی برنامه طراحی شده است. دانشجویان ابتدا با رویکردهای مبتنی بر مصرف‌کننده و ذی‌نفعان و رویکردهای مشارکت‌گرا و کیفی آشنا شده و سپس می‌آموزند بر اساس هدف، ماهیت برنامه، زمینه و نیازهای ذی‌نفعان، الگوی مناسب ارزشیابی را انتخاب کنند. در ادامه، دانشجویان به‌صورت عملی فرایند طراحی ارزشیابی را دنبال می‌کنند؛ از انتخاب روش و ابزار جمع‌آوری داده تا طراحی ارزشیابی تکوینی و تراکمی. در بخش پایانی، دانشجویان یک گزارش ارزشیابی را به‌صورت انتقادی تحلیل کرده و می‌آموزند چگونه یافته‌های ارزشیابی را به تصمیم‌گیری، اصلاح و تغییر برنامه مرتبط کنند.

هدف کلی:

دانشجو در پایان این بخش بتواند با توجه به هدف، زمینه و ذی‌نفعان یک برنامه آموزشی، رویکرد و الگوی مناسب ارزشیابی را انتخاب کرده و یک ارزشیابی تکوینی یا تراکمی را طراحی، گزارش ارزشیابی را نقد و بر اساس یافته‌های ارزشیابی، پیشنهادهای مناسب برای تصمیم‌گیری و تغییر برنامه ارائه کند.

اهداف اختصاصی:

الف) حیطه شناختی

دانشجو در پایان این بخش بتواند:

۱. اصول و ویژگی‌های رویکرد مبتنی بر مصرف‌کننده را توضیح دهد.
۲. اصول و ویژگی‌های رویکرد مبتنی بر نظر مشارکت‌کنندگان را توضیح دهد.
۳. عوامل مؤثر بر انتخاب یک الگوی مناسب برای ارزشیابی برنامه آموزشی را شناسایی کند.
۴. تفاوت ارزشیابی تکوینی و تراکمی را توضیح دهد.
۵. روش‌های مختلف جمع‌آوری داده در ارزشیابی برنامه را مقایسه کند.
۶. معیارهای انتخاب ابزار مناسب برای جمع‌آوری داده‌های ارزشیابی را توضیح دهد.
۷. معیارهای علمی و حرفه‌ای نقد یک گزارش ارزشیابی برنامه را بیان کند.
۸. نقش یافته‌های ارزشیابی در تصمیم‌گیری و تغییر برنامه را توضیح دهد.

ب) حیطه مهارتی

دانشجو در پایان این بخش بتواند:

۱. ذی‌نفعان و مصرف‌کنندگان یک برنامه آموزشی را شناسایی و نیازهای اطلاعاتی آنان را تعیین کند.
۲. بر اساس هدف و ویژگی‌های یک برنامه آموزشی، الگوی مناسب ارزشیابی را انتخاب کند.
۳. برای یک ارزشیابی برنامه، روش مناسب جمع‌آوری داده را انتخاب کند.
۴. ابزار مناسب برای جمع‌آوری داده‌های ارزشیابی را انتخاب، تطبیق یا طراحی کند.
۵. یک طرح ارزشیابی تکوینی برای یک برنامه آموزشی طراحی کند.
۶. یک طرح ارزشیابی تراکمی برای یک برنامه آموزشی طراحی کند.
۷. یک گزارش ارزشیابی برنامه را بر اساس معیارهای مشخص و نظام‌مند نقد کند.

ج) حیطه نگرشی

دانشجو در پایان این بخش انتظار می‌رود:

۱. به مشارکت دادن ذی‌نفعان در فرایند ارزشیابی برنامه نگرش مثبت داشته باشد.
۲. اهمیت انتخاب روش و ابزار متناسب با هدف ارزشیابی را درک کند.
۳. استفاده از شواهد و داده‌های معتبر را در تصمیم‌گیری‌های آموزشی ضروری بداند.
۴. نسبت به نقد علمی و منصفانه گزارش‌های ارزشیابی نگرش حرفه‌ای نشان دهد.

تقویم درس:

ردیف	عنوان مبحث	اهداف اختصاصی جلسه، دانشجو در پایان جلسه بتواند:	روش تدریس	زمان
۱	معارفه، ارائه طرح دوره، رویکرد مبتنی بر مصرف‌کننده	۱) مفهوم و اصول اساسی رویکرد مبتنی بر مصرف‌کننده در ارزشیابی برنامه را توضیح دهد. ۲) نقش مصرف‌کنندگان و ذی‌نفعان را در رویکرد مبتنی بر مصرف‌کننده توضیح دهد. ۳) نیازهای اطلاعاتی مصرف‌کنندگان یک برنامه آموزشی را تعیین کند. ۴) نسبت به اهمیت توجه به دیدگاه و نیازهای مصرف‌کنندگان در فرایند ارزشیابی برنامه نگرش مثبت نشان دهد.	سخنرانی تعاملی	۱۴۰۵/۸/۲۷
۲	رویکرد مبتنی بر نظر مشارکت‌کنندگان	۱) مفهوم و اصول اساسی رویکرد مبتنی بر نظر مشارکت‌کنندگان در ارزشیابی برنامه را توضیح دهد. ۲) نقش مشارکت‌کنندگان را در مراحل مختلف فرایند ارزشیابی توضیح دهد. ۳)ویژگی‌ها، مزایا و محدودیت‌های رویکرد مبتنی بر نظر مشارکت‌کنندگان را بیان کند. ۴) اهمیت مشارکت فعال ذی‌نفعان در طراحی و اجرای ارزشیابی برنامه را درک کند.	سخنرانی تعاملی + بحث گروهی	۱۴۰۵/۹/۴
۳	انتخاب الگوی مناسب برای یک برنامه آموزشی	۱) عوامل مؤثر بر انتخاب الگوی مناسب برای ارزشیابی یک برنامه آموزشی را توضیح دهد. ۲) تناسب میان هدف ارزشیابی، ویژگی‌های برنامه و الگوی ارزشیابی را توضیح دهد. ۳) کاربرد الگوهای مختلف ارزشیابی را در موقعیت‌های متفاوت مقایسه کند. ۴) اهمیت انتخاب آگاهانه و متناسب الگوی ارزشیابی را درک کند.	سخنرانی تعاملی + یادگیری مبتنی بر حل مسئله	۱۴۰۵/۹/۱۱
۴	طراحی روش و ابزار جمع‌آوری داده در ارزشیابی	۱) روش‌های اصلی جمع‌آوری داده در ارزشیابی برنامه را توضیح دهد. ۲) ویژگی‌ها، مزایا و محدودیت‌های روش‌های مختلف جمع‌آوری داده را مقایسه کند. ۳)معیارهای انتخاب روش و ابزار مناسب جمع‌آوری داده را توضیح دهد.	سخنرانی تعاملی + کلاس وارونه	۱۴۰۵/۹/۱۸
۵	طراحی یک ارزشیابی تکوینی	۱) مفهوم و هدف ارزشیابی تکوینی برنامه را توضیح دهد. ۲) نقش یافته‌های ارزشیابی تکوینی در اصلاح و بهبود برنامه را توضیح دهد.	سخنرانی تعاملی + کلاس وارونه	۱۴۰۵/۹/۲۵
۶	طراحی یک ارزشیابی تراکمی	۱) مفهوم و هدف ارزشیابی تراکمی برنامه را توضیح دهد. ۲) تفاوت اهداف و کاربردهای ارزشیابی تراکمی و تکوینی را توضیح دهد. ۳) هدف و سؤال‌های مناسب و روش های جمع آوری داده برای ارزشیابی تکوینی و تراکمی یک برنامه آموزشی تدوین کند.	سخنرانی تعاملی + کلاس وارونه	۱۴۰۵/۱۰/۹
۷	نقد گزارش ارزشیابی برنامه	۱) اجزای اصلی یک گزارش ارزشیابی برنامه را شناسایی کند. ۲) تناسب میان اهداف، سؤالات، روش	سخنرانی تعاملی +	۱۴۰۵/۱۰/۲۳

		جمع‌آوری داده و یافته‌های ارزشیابی را توضیح دهد. ۳) نقاط قوت و ضعف روش‌شناختی و محتوایی یک گزارش ارزشیابی را شناسایی کند.	آموزش مبتنی بر مورد	
۸	از یافته‌های ارزشیابی تا تصمیم و تغییر برنامه	۱) نقش یافته‌های ارزشیابی در تصمیم‌گیری درباره برنامه را توضیح دهد. ۲) ارتباط میان شواهد ارزشیابی، تصمیم‌گیری و تغییر برنامه را توضیح دهد. ۳) نحوه استفاده از نتایج ارزشیابی در تصمیم‌گیری درباره ادامه، اصلاح یا تغییر برنامه را تعیین کند.	سخنرانی تعاملی + آموزش مبتنی بر تیم	۱۴۰۵/۱۰/۳۰

وظایف و انتظارات از دانشجو:

- مشارکت فعال در بحث‌ها و فعالیت‌های کلاسی
- انجام فعالیت‌های کوتاه فردی و گروهی
- ارائه بازخورد سازنده به فعالیت سایر گروه‌ها
- ارائه گزارش نهایی فعالیت عملی

روش ارزشیابی دانشجو:

مؤلفه ارزشیابی	درصد
حضور و مشارکت فعال در کلاس	٪۲۰
آزمون	٪۸۰
جمع	٪۱۰۰

منابع:

- Fitzpatrick JL, Sanders JR, Worthen BR. Program Evaluation: Alternative Approaches and Practical Guidelines.
- Bhat BA, Bhat GJ. Formative and summative evaluation techniques for improvement of learning process. European Journal of Business & Social Sciences. 2019 May;7(5):776-85.
- Bledsoe KL, Graham JA. The use of multiple evaluation approaches in program evaluation. American Journal of Evaluation. 2005 Sep;26(3):302-19.